

ZEMĪTŪRIS

LATGALES NOVADA NEDĒĻAS LAIKRAKSTS

Nr. 14 (59)

1996. GADA 19. APRĪLIS

CENA 5 SANTĪMI

A. BUDŽE

ZAĻĀ CETURTDIENA RĒZEKNES KATEDRĀLĒ

Zaļā Ceturtdiena, liekas, savu nosaukumu dabūjusi no zaļajām zālēm un salātiem, ko jūdi ēda kopā ar Lieldienu jēru un neraudzētām maizēm (II Mozus gr. 12, 1—8 un 11—14).

Ildefons fon Arksts raksta, ka vācu valodas vārds «grun» cēlies no senvācu «grun» — sāpes un «grinen» — raudāt. Tādēļ viņš šo dienu nosauc par Mocekļu ceturtdienu (Grune Donnerstag).

Zaļās Ceturtdienas rīta cēlienā dievkalpojumi pēc liturģiskiem priekšrakstiem notiek tikai katedrālēs, kur bīskaps Svētās Mises laikā koncelebrē kopā ar saviem diecēzes priesteriem.

Šogad šāds dievkalpojums pirmoreiz notika Rēzeknes Jēzus Sirds katedrālē, vadīja V. E. bīskaps J. Bulis ar vairākiem savas diecēzes garīdzniekiem. Baznīca vēlas, lai visi diecēzes priesteri, cik vien iespējams, ņemtu daļu bīskapa dievkalpojumā un pieņemtu Svēto Komūniju.

Savā uzrunā V. E. J. Bulis aicināja likvidēt tadu stāvokli, ka trūkst priesteru pašiem ticīgajiem, lūdzoties, lai dievišķais Pestītājs aicina jaunus priesterības kandidātus, kā arī skubināt dedzīgus un tikumīgus jauniešus iestāties Rīgas Garīgajā seminārā.

Pēc bīskapa uzrunas notika priesterisko solījumu atjaunošana. Bīskaps uzrunāja priesterus:

— Dārgie brāļi Kristū!

Šodien gadskārtējā reizē mēs atceramies dienu, kurā Kristus saviem apustuļiem un caur viņiem arī mums piešķīra savu priesterības varu, tāpēc es jums jautāju: Vai jūs gribat atjaunot kādreiz dotos solījumus jūsu bīskapa un visas Dieva tautas priekšā?

Priesteri visi kopā atbildēja: — Es gribu.

Bīskaps vairākkārt griežas pie

V. E. J. BULIS VIZITĀCIJĀ («KBV»)

garīdzniekiem ar jautājumu: vai viņi grib vēl ciešāk vienoties ar Kungu Jēzu un kļūt Viņam līdzīgi, atteikties no sevis un pildīt pienākumus, kādus uzņēmušies priesterības svētību dienā? Atkal priesteri atbildēja: Es gribu.

Tālāk bīskaps aicināja ticīgos lūgties par priesteriem un pēdīgi arī par viņu, lai būtu uzticīgs apustuliskajam pienākumam. Tauta atbildēja:

— Kristu, klausī mūs! Kristu, uzklausi mūs!

Šo dievkalpojuma pirmo daļu bīskaps nobeidza ar vārdiem:

— Lai Kungs mūs sargā savā mīlestībā un mūs visus — gan ganītājus, gan ganāmpulku — aizved mūžīgajā dzīvē!

Otrajā daļā sekoja eļļu svētīšana. Baznīca svētī katehmenu, slimnieku eļļu un hrizmu.

Katehmenu eļļu lieto kristības un priesterības sakramentā un iesvētīt

altāri, slimnieku eļļu — pie Pēdējā Svaidījuma, kad ticīgais gatavojas ceļojumam uz mūžību, un zvanu svētīšanā. Hrizma ir svētākā no visām eļļām. To lieto pie kristības, iestiprināšanas, bīskapu, baznīcu, bīkeru un patēnu konsekrēšanas un zvanu iesvētes.

Iesvētītās eļļas vēl tani pašā dienā garīdznieki cenšas nogādāt savās draudzēs, lai sakramentu izdališana notiktu ar jaunām eļļām.

Svētās Mises laikā katru klātesošo garīdznieku bīskaps sveica ar miera un izlīguma zīmi — skūpstu.

Zaļās Ceturtdienas dievkalpojums bija pulcējis kuplu dievlūdžu saimi, par ko liecināja garās rindas pie bīskapskrēslim un pāri pustūkstotim dievgaldnieku. Dievkalpojums, svinīgā procesija un bīskapa dedzīgā uzruna atstāja uz visiem klātesošiem neizdzēšamu iespaidu.

A. MEŽMALIS

APRĪĻA MEŽĀ

Pamazām, klusi un nemanot atnāk rīts, kļūst gaišāks, ēnas aizmūk biežokņos, savādas, kairinošas smaržas vējš atnes no lūka, no meža.

Kā te viss pārvērties! No ziemas klusuma, kas tik savādi klājās visapkārt, nav ne vēsts, nez no kurienes saradušies, tuvu un tālu savās balsīs sasauca, saviterojas putni, bet pašā meža ceļa malā rosās zilītes. To smalkās balstiņas patiešām atgādina metāla skanēšanu uz laktas. Tautā saka: zilītes lemešus kaļ. Kādu gabalu, lidodamas no zaru uz zaru, tas pavada gājēju, tad atpaliek.

Izcirtumā plivinās caurspīdīga miglīņa, blāvi spīguļo lāmiņas, ko atstājis izkusušais sniegs. Neitālu no ceļa pamanu stīru pāri. Pelēks rīts un arī tās ir pelēkas. Stirniņa palēnam, atskatīdamās manās tuvāk izcirtuma malai un biežokņim, buciņš, stalti izslēdams radziņus, cienīgi nosedz dāmas aiziešanu.

Kļūst aizvien gaišāks. Spocīgi balti izcirtuma vidū rēgojas nozāģētās apses zari — alņi rūpīgi apgrauzuši mizu, kur vien spējuši tikt klāt. Laikam meža cirtēji tiem īpaši sagatavojuši šo kārumu. Bet varbūt apse palikusi mētājamies tāpat kā citu nogāzto koku zari — nav vairs koksnes gatavotāju goda lieta cirsu atstāt sakoptu, kā tas bija agrāk. Tagad jau nevienas nerūpējas par meža skaistumu — garāmbraucēji turpat pie ceļa izgāž atkritumus...

Par spīti cilvēka nevēribai mežs aprīļa atmodā, ar putnu balsīm, ar paretam pamanāmiem dzīvniekiem ir tikpat svinīgs, skaists noslēpumu pilns kā pirms simt gadiem, kā pirms tūkstoš... Viens atsevišķs koks tajā nodzīvo savu mūžu — izaug, nove-

co un nokrīt, bet mežs savā kopumā allaž ir sveigs un jauns.

Aiz kāda vēl no ziemas snauda galīgi nepamodušos bērzu un alkšņu, kuriem pa starpām pavīd pa eglei vēm, parādas tumši pelēkas ēkas. Ieplakas pie tām pārvērtušās diļkos, kas atspoguļo sarepējušus sienu baļķus un lubu jumtus. Izdangāts un dubļains ceļš aizgriežas ap meža stūri. Valda klusums, tikai vēl nesazāģētās malkas kaudze liecina, ka te dzīvo cilvēki. Tie vairs nav jauni, šajās vecajās mājās kopā ar tām ir kādu mūžu nogale vai noriets...

Skumjas izraisa tas, kas nu atsedzies, atkāpjoties svinīgajam sniega baltumam, sveigam un tīram. Bet rīts pieņemas spēka, putnu korim pievienojas jaunas balsis. Pat vārna vecajā bērzā, kas pieslēgjis kādai ēciņai, to turēdams, ķērc dzīvespriecīgāk. Aprīlis tikai pirmajās dienās ir slapjš un nemilīgs, bet tad mudīgi ar vēju un sauli zāvē laukus, noņem tiem uzrūgumu, ko atstāj zemes izkušana. Lieki ūdeņi aizsalko pa ūrgām, strautiem un upēm, citi ieiet zemes dzīlēs. Šogad aprīlim daudz darba, jo ziema bija sniegaina, tos baltos palagus, ko bija uzklājusi, nepievarēja marts.

Lieldienas aizvadītas, aizgājuši to mielasti, tradicionālās izdarības, ko ciena katrās mājās, ir pienācis darba pavasaris. Tas pārvērs katru no mums — zaļoksnēju, spēka pilnu un darboties gribošu zemnieku, vai to salikušo vecenīti, ko izvilinājušas laukā no istabas skanīgās putnu balsis, saules spozme pēc mākoņainās ziemas, sniegiem un kura, balstīdamas uz spieķīša, domīgi skatās apkārt...

Aprīļa mežs pilns dzīvotvērēšanās, pilns spēka, kas laužas uz āru — dzīt lapas. Un tas mudina cilvēku atkal kā jau nez kuro gadu, atdoties vispārejām atmodas noskaņojumam.

A. BUDŽE, PRĀVESTS

ĪSUMĀ

► Luterāņu mācītājs Aleksandrs Bite (dzim. 1963. gada 22. jūnijā) laikrakstā «Latvijas Luterānis» bargi kritizē jauno ticības mācības grāmatu skolām «Es ticu» 3. burtnīcu. Autors savā rakstā cenšas pierādīt, ka jau no mazotnes bērniem tiekot mācīta neuzticība Svētajiem Rakstiem.

► Tieši 25 tūkstošus latu Rīgas metropolijas Romas katoļu kūrījai ziedojuši Valsts akciju sabiedrība «Dobeles Dzirnāvnīks». Tas paredzēts katoļu baznīcu celtniecībai un remontam.

► Šogad par priesteriem iesvētīs 7 Rīgas Garīgā semināra audzēkņus. Trīs no viņiem mācās pašreiz seminārā, bet pārējie četri studijas papildina ārzemju garīgajās augstskolās.

► Marta nogalē Vides aizsardzības klubs Reitera namā Rīgā pulcēja klausītājus uz tikšanos ar arhibīskapu metropolitu J. Pujatu un folkloristu Valdi Muktupāvelu. Mājīgajā kamīna zālē daudz interesentu pie tējas tases vēlējas dalīties domās par garīgām lietām. Arhibīskaps un Valdis Muktupāvels vienojās, ka pastāv dzīva saikne starp priesteri un folkloristu, jo abi palīdz

kopt ļaužu dvēseles.

Viena no arhibīskapa J. Pujāta atziņām bija:

— Āfrikā ticība atdzimst, Eiropā iet mazumā, bet Dievs mūs neatstās. Bez ticības es nevarētu dzīvot. Dzīve būtu neinteresanta. Lai būtu dzīvesprieks, ar katru jaunu rītu jādomā — kad atnāks diena, tiksīmsies ar Dievu.

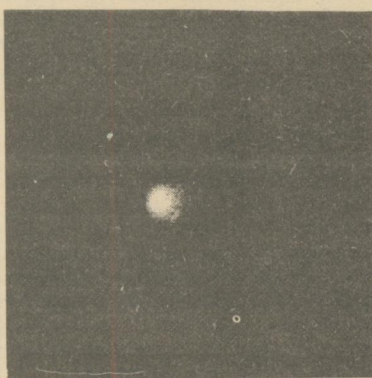
Nobeigumā J. Pujāts uzsvēra, ka bez pastāvīgas cīņas ar sevi nebūs arī ticība labajam. Ja katrs iedezd lampiņu, tad arī citiem apgaismo ceļu.

Savukārt Vides aizsardzības kluba virsaitis Arvids Ulme atgādināja, ka šāda veida tikšanās apgaismo ceļu tiem, kuri tiecas pēc garīgām vērtībām.

► Maskavas patriarhāts atļāvis uzsākt kapelas celšanu Antarktīdā. Tā atradīsies Belinghauzenas pētniecības bāzes tuvumā.

Krievijas pareizticīgā baznīcā Antarktīdā paredzēti uzbūvēt vēl 2 nelielas baznīcas.

► 15. martā Itālijas baroka arhitektūra cietusi smagu zaudējumu — sabrucis kupols Sicīlijas salas Noto pilsētas katedrālē, kas bija viena no šā laikmeta arhitektūras pērlēm. Baznīcas pārstāvji paziņojuši, ka katedrāles kupola seši balsti cieta 1990. gadā notikušajā zemestrīcē.

Attēlā pa kreisi Hajakutakes atklāto komētu 25. martā pulksten 20.30 virs Daugavpils «iemūžinājis» Longins Garkulis, bet attēlā pa labi nākamajā dienā, 26. martā pulksten 22.00 virs šīs pašas pilsētas negaidīto viešņu

«piefiksējis» cits daugavpīlētis H. Meinerts. Šeit iznākošais laikraksts «Latgales Laiks» paskaidro, ka tie, kuri nepaguva nofotografēt, to var pamēģināt nākamajā reizē — pēc 20 tūkstošiem gadu.

ASTRONOMS AMATIERIS

Laikraksts, kurš kā viens no nedaudzajiem ticis pie Hajakutakes komētas fotoattēliem, pastāsta, ka mūsu novada lielākajā pilsētā dzīvo trīs astronomi. Un J. Garkulis ir viens no viņiem, daugavpīlētis ceturrtajā paaudzē, beidzis pilsētas 1. vidusskolu, mācījies LŪ Mehānikas fakultātē, strādājis komunālajā saimniecībā, bet visvairāk uzņēmumā «Austrumu elektrotīkli».

Kopš 1976. gada viņš ir Latvijas astronomijas biedrībā, aizraujas ar radiotehniku un satelīttelevīziju. Pie Sventes ezera fotografējis sudrabainos mākoņus un attēls greznojais «Zvaigžņoto Debesu» vāku, 1981.

gadā Krasnojarskas novadā «bildējis» Saules aptumsumu, Halleja komētu, par kuras pētīšanu un fotografēšanu saņēmis sera Hallija medaļu. Raksta autoram Linardam Onzulam «LL» viņš stāsta par komētu dabu, izcelsmes iespējām un šo, kuru 30. janvārī pirmāis pamanīja japāņu astronomijas amatieris Hajakutake.

Pēc astronoma domām, komētas nāk no kāda Oorta mākoņa tālu aiz Saules sistēmas vistālākās perifērijas, nokļūst tās pievilksanas sfērā.

L. Garkulis daudz pavēsta laikrakstam. Tāds interesants cilvēks dzīvo Daugavpilī.

SVEICAM MĀKSLAS DIENĀS — '96

ar jaunās rēzeknietes — Antona un Zannas Ludboržu piecgadīgās Karīnas, kura dzīvo Krišjāņa Valdemāra ielā, zīmējumiem krāsu guašā. Jaunā māksliniece katru dienu uz papīra lapām uzbūvē vien ziedus, bet arī pirātus, pasaku varoņus un citu.

